

تأثیر ویژگی‌های فیزیکی محیط و تأسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی شهروندان و لذت ادراک‌شده

مهدی غریب*

استادیار، گروه عمران، واحد علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی آباد کتول، ایران.

چکیده

تحقیق حاضر با هدف تأثیر ویژگی‌های فیزیکی محیط و تأسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی شهروندان و لذت ادراک‌شده اجرا گردید. روش تحقیق حاضر پیمایشی بود. تحقیق حاضر از جمله تحقیقات کاربردی بود که به صورت میدانی انجام گردید. جامعه آماری شامل شهروندان شهر گرگان بودند که به طور منظم به ورزش می‌پرداختند. با توجه به اینکه تعداد این افراد نامشخص بود از روش حجم نمونه کوکران در شرایط نامشخص بودن حجم جامعه استفاده گردید. به صورتی که براساس این روش تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه مشخص شدند. ابزار تحقیق حاضر پرسشنامه استاندارد شامل پرسشنامه ۶ سوالی محقق ساخته جهت سنجش ویژگی‌های فیزیکی محیط، پرسشنامه ۴ سوالی محقق ساخته جهت سنجش ویژگی‌های تأسیسات ورزشی و پرسشنامه ۱۲ سوالی شارکلی (۱۹۹۹) جهت سنجش مشارکت ورزشی شهروندان و پرسشنامه ۵ سوالی کیم و همکاران (۲۰۰۷) جهت سنجش لذت ادراک‌شده بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق حاضر از روش معادلات ساختاری استفاده گردید. کلیه روند تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق در نرم افزارهای SPSS و PLS انجام گرفت. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که ویژگی‌های فیزیکی محیط (۰/۲۷۵) و ویژگی‌های تأسیسات ورزشی (۰/۶۶۳) بر مشارکت ورزشی تأثیرگذار می‌باشد. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که ویژگی‌های فیزیکی محیط (۰/۳۸۳) و ویژگی‌های تأسیسات ورزشی (۰/۵۶۳) بر لذت ادراک‌شده تأثیرگذار می‌باشد. به عبارتی افزایش سطح ویژگی‌های فیزیکی محیط و تأسیسات ورزشی می‌تواند زمینه ساز ارتقا سطح مشارکت ورزشی و لذت ادراک‌شده داشته باشد.

کلمات کلیدی: شادی، الگوی رفتار ورزشی، کیفیت زندگی، انگیزه

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۸/۱۲

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۹/۲۰

* نویسنده مسئول: مهدی غریب، استادیار، گروه عمران، واحد علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی آباد کتول، ایران، پست الکترونیکی: mehdigharib2010@gmail.com

Original Article

The Effect of the Physical Characteristics of the Environment and Sports Facilities on Citizens' Sports Participation and Perceived Enjoyment

Mehdi Gharib*

Assistant Professor, Department of Civil, Aliabad Katoul Branch, Islamic Azad University, Aliabad Katoul, Iran.

Abstract

The current research was designed and implemented with the aim of the effect of the physical characteristics of the environment and sports facilities on citizens' sports participation and perceived enjoyment. The research method was exploratory. The present research was one of the practical researches that was conducted in the field. The statistical population included the citizens of Gorgan city who regularly did sports. Due to the fact that the number of these people was unknown, Cochran's sample size method was used under conditions of unknown population size. Based on this method, 384 people were identified as samples. The instrument of this research was a standard questionnaire. In order to analyze the data of the present research, the method of structural equations was used. All research data analysis process was done in SPSS and PLS software. The results of this research showed that the physical characteristics of the environment (0.275) and the characteristics of sports facilities (0.663) have an effect on sports participation. The results of this research showed that the physical characteristics of the environment (0.383) and the characteristics of sports facilities (0.563) have an effect on the perceived pleasure. In other words, increasing the level of physical characteristics of the environment and sports facilities can be the basis for improving the level of sports participation and perceived enjoyment.

Keywords: sports participation, perceived enjoyment, environment, facilities

Received: 02/11/2024

Accepted: 10/12/2024

*Corresponding Author: Mehdi Gharib, Assistant Professor, Department of Civil, Aliabad Katoul Branch, Islamic Azad University, Aliabad Katoul, Iran, Email: mehdiGharib2010@gmail.com

مقدمه

امروزه توجه به ارتقا سطح مشارکت ورزشی شهروندان به عنوان یک فعالیت مهم مورد توجه جوامع مختلف قرار گرفته است. به صورتی که تلاش های جدی و هدفمندی در جهت توسعه مشارکت ورزشی شهروندان در کشورهای مختلفی انجام شده است (ایادر^۱ و همکاران، ۲۰۲۳، ۱۰۳). کارکردهای مشارکت ورزشی در حوزه های جسمانی، روانی و اجتماعی باعث شده است تا این فعالیت به عنوان یک سیاست کلان مهم مدنظر قرار گیرد (اموندز^۲ و همکاران، ۲۰۲۴، ۷۰). سلامت جسمانی، ورزش و فعالیت بدنی می تواند به پیشگیری از بیماری کمک کند و همچنین اثرات درمانی و مدیریتی را برای کسانی که رنج می برند؛ ارائه دهد (ریچاردز^۳ و همکاران، ۲۰۲۳، ۷۸۶). همچنین می تواند منجر به بهبود قدرت، تعادل، حرکت و مهارت های حرکتی شود و به حفظ وزن بدن کمک کند (جانسون^۴ و همکاران، ۲۰۲۳، ۳). سایر پیامدهای سلامت جسمانی که با شواهد پشتیبانی می شوند عبارتند از بهبود کیفیت خواب، افزایش سطح انرژی، رشد سالم سال های اولیه، کاهش رفتارهای ناسالم مانند سیگار کشیدن، کاهش مرگومیر، مدیریت موثر درد و بهبود کیفیت زندگی در سنین بالا (آیزاوا^۵ و همکاران، ۲۰۲۳، ۶۶۳). مشارکت ورزشی شهروندان یکی از عوامل کلیدی در ارتقاء سلامت عمومی و بهبود کیفیت زندگی در جوامع مختلف است. این متغیر به معنای درگیری افراد در فعالیتهای ورزشی و تفریحی است که می تواند شامل ورزش های حرفه ای، آماتوری، و فعالیتهای بدنی روزمره باشد. مشارکت ورزشی نه تنها به بهبود سلامت جسمی کمک می کند، بلکه تأثیرات مثبت روانی و اجتماعی نیز دارد (گولد^۶ و همکاران، ۲۰۲۳، ۴). لذت ادراک شده از مشارکت ورزشی به عنوان یک متغیر

کلیدی در مطالعات مرتبط با ورزش و فعالیت بدنی شناخته می شود. این متغیر به احساسات مثبت و رضایتی اشاره دارد که افراد هنگام شرکت در فعالیتهای ورزشی تجربه می کنند. لذت ادراک شده می تواند تأثیر قابل توجهی بر انگیزه، استمرار و الگوی رفتار ورزشی افراد داشته باشد (هاگر^۷ و همکاران، ۲۰۰۹، ۱۱۰). لذت ادراک شده از مشارکت ورزشی به عنوان یک متغیر کلیدی در مطالعات مرتبط با ورزش و فعالیت بدنی شناخته می شود. این متغیر به احساسات مثبت و رضایتی اشاره دارد که افراد هنگام شرکت در فعالیتهای ورزشی تجربه می کنند. لذت ادراک شده می تواند تأثیر قابل توجهی بر انگیزه، استمرار و الگوی رفتار ورزشی افراد داشته باشد (میلر و هافمن^۸، ۲۰۱۴، ۲۷۶). لذت ادراک شده می تواند از ابعاد مختلفی شامل لذت جسمانی (احساس خوشایند ناشی از فعالیت بدنی و بهبود شرایط فیزیکی)، لذت اجتماعی (تعاملات مثبت با دیگران در حین ورزش، مانند دوستی ها و شبکه های اجتماعی) و لذت روانی (احساس رضایت و خوشحالی ناشی از دستیابی به اهداف شخصی و پیشرفت در ورزش) تشکیل گردد (والرند^۹ و همکاران، ۱۹۹۷، ۱۱۶۱). عوامل مختلفی می توانند بر لذت ادراک شده از مشارکت ورزشی تأثیر بگذارند. این عوامل شامل عوامل فردی (ویژگی های شخصیتی، سن و جنسیت می توانند بر نحوه تجربه لذت از ورزش تأثیرگذار باشند) (دسی و ریان^{۱۰}، ۲۰۰۰، ۲۲۸)، عوامل محیطی (کیفیت و دسترسی به امکانات ورزشی، جو اجتماعی و حمایت خانواده نیز می توانند نقش مهمی در افزایش لذت ادراک شده ایفا کنند) (هاگر و همکاران، ۲۰۰۹، ۱۱۰)؛ نوع فعالیت ورزشی (نوع ورزشی که فرد انتخاب می کند نیز می تواند بر میزان لذت ادراک شده تأثیر بگذارد. برخی افراد ممکن است از ورزش های گروهی بیشتر لذت ببرند، در حالی که دیگران ممکن است ورزش های انفرادی را

6 Gould
7 Hagger
8 Miller & Hafmann
9 Vallerand
10 Deci & Ryan

1 Eather
2 Emmonds
3 Richard
4 Johnson
5 Aizawa

محیط ورزشی نیز یکی از عوامل مهم است. وجود خطرات بالقوه می‌تواند مانع از مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی شود (هاریسون^۷ و همکاران، ۲۰۰۹).

تأثیر ویژگی‌های فیزیکی محیط و امکانات ورزشی بر مشارکت ورزشی شهروندان و لذت درک شده، تلاقی مهمی از طراحی شهری، دسترسی و سلامت جامعه را در بر می‌گیرد. در دسترس بودن و کیفیت امکانات ورزشی، همراه با محیط کلی ساخته شده (از جمله پارک‌ها، مسیرها و زیرساخت‌های حمل و نقل) در شکل دادن به مشارکت افراد در فعالیت‌های بدنی بسیار مهم است (وو و ویلیامز، ۲۰۰۱، ۱۷۸). تحقیقات نشان داده است که محیط‌های طراحی شده به طور قابل توجهی سطح فعالیت بدنی را افزایش می‌دهند و مطالعه این عوامل را برای ترویج سبک زندگی سالم و رفاه جامعه ضروری می‌کند (کوهساری و همکاران، ۲۰۲۴، ۱۱). به طور قابل توجهی، تفاوت‌هایی در میزان مشارکت ورزشی تحت تأثیر عوامل اجتماعی-اقتصادی وجود دارد (جانسون و همکاران، ۲۰۲۳، ۳). محله‌های پردرآمد اغلب زیرساخت‌های برتر و محیط‌های امن‌تری را ارائه می‌دهند که مشارکت بیشتر را تقویت می‌کنند، در حالی که مناطق کم‌درآمد ممکن است علی‌رغم فضاهای تفریحی در مجاورت با مشکل مواجه شوند (لیندسی^۸ و همکاران، ۲۰۲۴، ۱۰۰۲). این مساله نیاز به دسترسی عادلانه به امکانات ورزشی با کیفیت را برجسته می‌کند و تاکید می‌کند که چگونه درک ایمنی و زیبایی‌شناسی می‌تواند به طور قابل توجهی در بین لایه‌های اجتماعی-اقتصادی متفاوت باشد و بر مشارکت کلی جامعه در ورزش تأثیر بگذارد (آرشی^۹ و همکاران، ۲۰۲۳، ۸۰۸). علاوه بر این، طراحی و مدیریت امکانات ورزشی نقش مهمی در تسهیل مشارکت جامعه ایفا می‌کند.

ترجیح دهند (میلر و هافمن، ۲۰۱۴، ۲۷۶) می‌باشد. از طرفی ویژگی‌های فیزیکی محیط ورزشی به عنوان یکی از عوامل کلیدی در تأثیرگذاری بر رفتار و تجربیات ورزشی افراد شناخته می‌شوند. این ویژگی‌ها شامل طراحی، دسترسی، کیفیت و امکانات موجود در محیط‌های ورزشی هستند که می‌توانند بر انگیزه، مشارکت و رضایت افراد از فعالیت‌های ورزشی تأثیر بگذارند (ایمی^۱ و همکاران، ۲۰۱۳). محیط‌های ورزشی نقش مهمی در تشویق افراد به مشارکت در فعالیت‌های بدنی دارند. تحقیقات نشان داده‌اند که ویژگی‌های فیزیکی مانند فضای کافی، تجهیزات مناسب و طراحی جذاب می‌توانند انگیزه و لذت افراد از ورزش را افزایش دهند (سالیس^۲ و همکاران، ۲۰۰۶). به عنوان مثال، وجود فضاهای سبز و پارک‌های ورزشی می‌تواند به افزایش فعالیت‌های بدنی در جامعه کمک کند (گیلسکورتی^۳ و همکاران، ۲۰۰۵). ابعاد ویژگی‌های فیزیکی محیط ورزشی شامل دسترس‌پذیری (دسترس آسان به امکانات ورزشی می‌تواند تأثیر زیادی بر میزان مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی داشته باشد. نداشتن دسترسی به مکان‌های ورزشی می‌تواند مانع از شرکت افراد در ورزش شود) (کوهن^۴ و همکاران، ۲۰۰۷)، کیفیت تجهیزات (وجود تجهیزات و امکانات با کیفیت بالا می‌تواند تجربه ورزشی را بهبود بخشد و انگیزه افراد را برای مشارکت در ورزش افزایش دهد. تجهیزات ناکافی یا نامناسب می‌توانند باعث کاهش رضایت و انگیزه شوند) (هامبرت^۵ و همکاران، ۲۰۰۶)، طراحی محیط (طراحی مناسب محیط‌های ورزشی، مانند نورپردازی، تهویه و فضای باز، می‌تواند بر تجربه کلی ورزشکاران تأثیر بگذارد. محیط‌های جذاب و دلپذیر می‌توانند افراد را به ماندن و فعالیت بیشتر ترغیب کنند) (کاسزینسکی و هندرسون^۶، ۲۰۰۷) و ایمنی (ایمنی

6 Kaczynski & Henderson
7 Harrison
8 Lindsey
9 Arshi

1 Eime
2 Sallis
3 Giles-Corti
4 Cohen
5 Humbert

مطالعه نشان داد که عوامل فرهنگی و ساختاری، مانند امکانات ناکافی یا فقدان محیط‌های خوش آمد، می‌تواند مانع از مشارکت ورزشی برای گروه‌های جمعیتی مختلف شود (پانزا^۳ و همکاران، ۲۰۲۰، ۲۰۲).

طرح‌های مشارکت اجتماعی نقش حیاتی در ترویج مشارکت ورزشی و افزایش لذت درک شده از فعالیت‌های فیزیکی در جمعیت محلی ایفا می‌کند. این ابتکارات استراتژی‌های مختلفی را در بر می‌گیرد که هدف آنها تقویت ارتباطات بین اعضای جامعه و تشویق مشارکت فعال در ورزش و فعالیت‌های بدنی است. از طرفی طراحی و دسترسی به امکانات ورزشی محلی به طور قابل توجهی بر سطح مشارکت تأثیر می‌گذارد. مطالعات نشان داده‌اند که فضاهای اجتماعی با برنامه ریزی مناسب که حمل و نقل فعال و فعالیت بدنی را ترویج می‌کنند، می‌توانند به نرخ مشارکت بالاتر منجر شوند. به عنوان مثال، اعضای جامعه می‌توانند ممیزی پیاده روی/حرکت را با تصمیم‌گیرندگان محلی انجام دهند تا مناسب بودن محیط خود را برای فعالیت بدنی ارزیابی و افزایش دهند. این تلاش‌های مشترک برای ایجاد تغییرات زیرساختی دائمی که مشارکت مداوم در ورزش را ترویج می‌کند، حیاتی هستند. طراحی و دسترسی به امکانات ورزشی محلی به طور قابل توجهی بر سطح مشارکت تأثیر می‌گذارد و پی بردن به این مساله می‌تواند فعالیت بدنی را ترویج نماید و در نتیجه منجر به نرخ مشارکت بالاتر گردد. اعضای جامعه در جهت انجام فعالیت‌های ورزشی وابستگی شدیدی به زیرساخت‌ها و امکانات دارند که این مساله می‌بایستی به صورت علمی بررسی گردد تا بتوان راهکارهایی در مسیر توسعه مشارکت ورزشی را فراهم نمود. با توجه به اهمیت مشارکت ورزشی شهروندان و همچنین لزوم ارتقا لذت ادراک شده آنان؛ بررسی کارکردهای برخی متغیرها از جمله ویژگی‌های فیزیکی محیط به عنوان یک بستر مهم ورزشی و همچنین تاسیسات ورزشی به عنوان ابزار

امکاناتی که در دسترس هستند و برای استفاده چند منظوره طراحی شده‌اند، نه تنها عملکرد ورزشی را تشویق می‌کنند، بلکه تعامل اجتماعی را در بین ساکنان تقویت می‌کنند و در نتیجه لذت درک شده از ورزش را افزایش می‌دهند. این تعامل بین ویژگی‌های تسهیلات و تجربه کاربر برای حفظ مشارکت طولانی‌مدت و تقویت حس هویت جامعه حیاتی است (هاگر و همکاران، ۲۰۰۹، ۱۱۰). در نتیجه، درک تأثیر ویژگی‌های محیطی بر مشارکت و لذت ورزشی برای سیاست‌گذارانی که هدفشان ترویج سبک‌های زندگی فعال است، ضروری است (آیزاوا و همکاران، ۲۰۲۳، ۶۶۳). پرداختن به این عوامل می‌تواند منجر به بهبود نتایج سلامت عمومی و ایجاد محیط‌های فراگیر شود که شهروندان با هر پیشینه‌ای را تشویق به شرکت در فعالیت‌های فیزیکی کند (جانسون و همکاران، ۲۰۲۳، ۳).

محیط فیزیکی نقش مهمی در تأثیرگذاری بر مشارکت ورزشی دارد. دسترسی به امکانات تفریحی، محیط‌های امن برای بازی، و زیرساخت‌های حمایتی جامعه می‌تواند مشارکت افراد را در ورزش افزایش دهد. برعکس، فقدان این امکانات، به ویژه در محله‌های محروم اقتصادی، به عنوان یک عامل بازدارنده برای مشارکت عمل می‌کند (هارپر^۱ و همکاران، ۲۰۲۱، ۸۶۶). علاوه بر این، یک مطالعه نشان داد که عوامل فرهنگی و ساختاری، مانند امکانات ناکافی یا کمبود محیط‌های دلپذیر، می‌تواند مانع مشارکت ورزشی برای گروه‌های جمعیتی مختلف شود (روسونی^۲ و همکاران، ۲۰۲۳، ۳۵). محیط زیست نقش مهمی در تأثیر بر مشارکت ورزشی دارد. دسترسی به امکانات تفریحی، محیط‌های امن برای بازی، و زیرساخت‌های حمایتی از جامعه می‌تواند در ورزش را افزایش دهد. برعکس، فقدان این تسهیلات، به ویژه در محله‌های محروم از نظر اقتصادی، به عنوان یک عامل بازدارنده برای مشارکت در عمل می‌کند (اموندز و همکاران، ۲۰۲۴، ۷۰). علاوه بر این، یک

3 Panza

1 Harper
2 Rossoni

وضعیت مشارکت ورزشی خود می پرداختند و در صورتی که این افراد دارای مشارکت ورزشی منظم بودند به عنوان نمونه تحقیق مشخص شدند. این افراد با توجه به پراکندگی جغرافیایی شهر و با توجه به حجم جامعه در هر منطقه به صورت نمونه گیری خوشه ای تصادفی از ۵ منطقه شمالی، جنوبی، مرکزی، غربی و شرقی شهر گرگان به عنوان نمونه تحقیق مشخص شدند. در نهایت تعداد ۳۶۱ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار تحقیق حاضر شامل چهار پرسشنامه زیر بود.

پرسشنامه مشارکت ورزشی ناسارکلی (۱۹۹۹)

این پرسشنامه دارای ۱۲ سوال بود که به سنجش مشارکت ورزشی افراد می پرداختند. این پرسشنامه دارای مولفه درونی نبود. میزان پایایی این پرسشنامه ۰/۸۹ گزارش شده بود. در تحقیق حاضر نیز میزان پایایی پرسشنامه پس از محاسبه آلفای کرونباخ مشخص گردید (۰/۸۴). سوالات این پرسشنامه در طیف ۵ ارزشی لیکرت در گزینه های خیلی زیاد تا خیلی کم طراحی گردیده بود.

پرسشنامه لذت ادراک شده کیم و همکاران (۲۰۰۷)

این پرسشنامه دارای ۵ سوال بود که به سنجش لذت ادراک شده افراد می پرداختند. میزان پایایی این پرسشنامه ۰/۸۸۸۰ گزارش شده بود. در تحقیق حاضر نیز میزان پایایی پرسشنامه پس از محاسبه آلفای کرونباخ مشخص گردید (۰/۸۱). سوالات این پرسشنامه در طیف ۵ ارزشی لیکرت در گزینه های خیلی زیاد تا خیلی کم طراحی گردیده بود.

پرسشنامه ویژگی های فیزیکی محیط

به منظور سنجش ویژگی های فیزیکی محیط از پرسشنامه محقق ساخته با ۶ سوال استفاده شد. این پرسشنامه با توجه به بررسی مبانی نظری و استفاده از روش دلفی طراحی و نهایی گردید. در تحقیق حاضر نیز میزان پایایی پرسشنامه پس از محاسبه آلفای کرونباخ مشخص گردید (۰/۸۸). سوالات این پرسشنامه در طیف ۵ ارزشی لیکرت در گزینه های خیلی زیاد تا خیلی کم

اجرای ورزش؛ می تواند زمینه را جهت توسعه ورزش در میان گروه های مختلف ارتقا دهد. با توجه به خلا تحقیقاتی در خصوص تاثیر ویژگی های فیزیکی محیط و تاسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی شهروندان و لذت ادراک شده؛ انجام مطالعات کلان در این خصوص می تواند ضمن رفع خلا تحقیقاتی در این خصوص؛ زمینه را در مسیر ایجاد راهکارهای عملیاتی در این خصوص فراهم نماید. به صورتی که انجام تحقیق حاضر می تواند ضمن رفع خلا تحقیقاتی در خصوص تاثیر ویژگی های فیزیکی محیط و تاسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی شهروندان و لذت ادراک شده منجر به افزایش دغدغه مندی متولیان امر به توسعه مشارکت روزی داشته باشد. این مساله باعث شده است تا تحقیق حاضر با هدف تاثیر ویژگی های فیزیکی محیط و تاسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی شهروندان و لذت ادراک شده؛ سعی در پاسخ به این سوال داشته باشد که آیا ویژگی های فیزیکی محیط و همچنین تاسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی شهروندان و لذت ادراک شده تاثیر معناداری دارد؟

روش شناسی

روش تحقیق حاضر پیمایشی بود. تحقیق حاضر از جمله تحقیقات کاربردی بود که به صورت میدانی انجام گردید. جامعه آماری شامل شهروندان فعال در ورزش همگانی شهر گرگان می باشد که اطلاعات دقیقی در خصوص تعداد این افراد در دسترس نمی باشد. این افراد شامل شهروندانی بودند که به طور منظم به ورزش می پرداختند. منظور از ورزش منظم؛ انجام ورزش به صورت منظم سه روز در هفته به صورتی که در هر جلسه ورزش؛ فرد حداقل یک ساعت ورزش در اشکال مختلف را انجام دهد. با توجه به اینکه تعداد این افراد نامشخص بود از روش حجم نمونه کوکران در شرایط نامشخص بودن حجم جامعه استفاده گردید. به صورتی که براساس این روش تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه مشخص شدند. این افراد در ابتدای تحقیق و براساس فرم خوداظهاری به

طراحی گردیده بود.

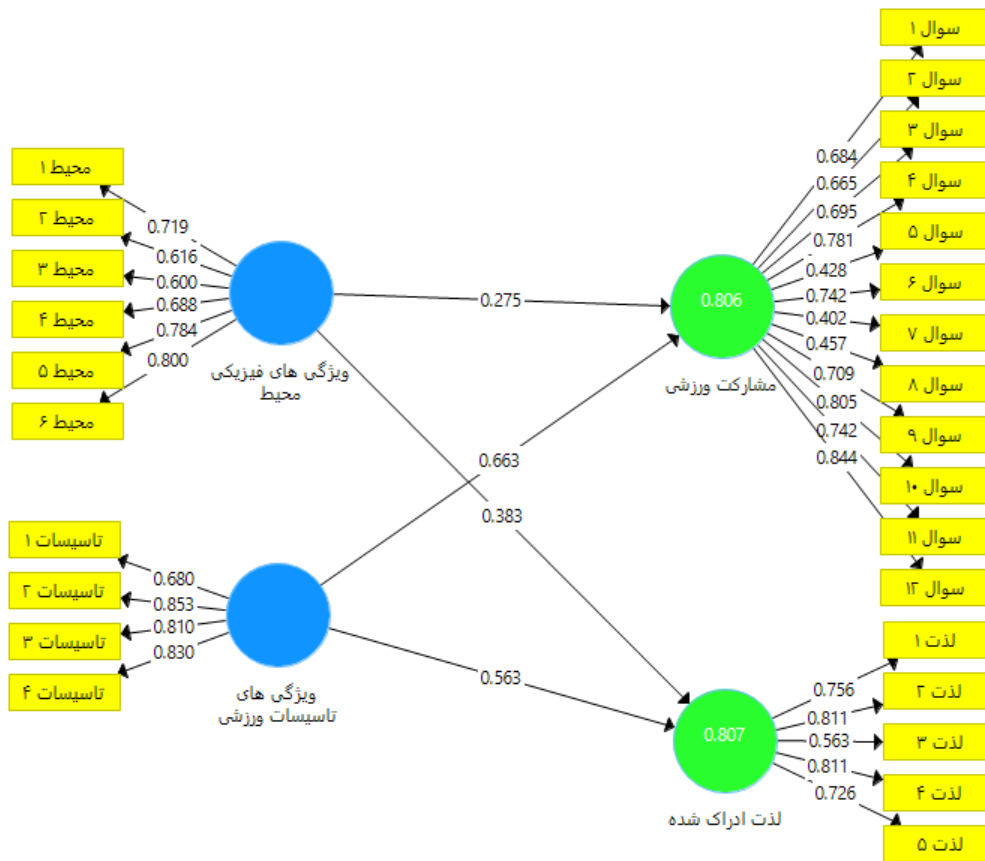
پرسشنامه ویژگی های تاسیسات ورزشی

به منظور سنجش ویژگی های تاسیسات ورزشی از پرسشنامه محقق ساخته با ۴ سوال استفاده شد. این پرسشنامه با توجه به بررسی مبانی نظری و استفاده از روش دلفی طراحی و نهایی گردید. در تحقیق حاضر نیز میزان پایایی پرسشنامه پس از محاسبه آلفای کرونباخ مشخص گردید (۰/۸۰). سوالات این پرسشنامه در طیف ۵ ارزشی لیکرت در گزینه های خیلی زیاد تا خیلی کم طراحی گردیده بود. روایی محتوایی این پرسشنامه ها با استفاده از نظرات ۷ تن از اساتید دانشگاهی مورد بررسی قرار گرفت. همچنین در خصوص روایی محتوی این پرسشنامه نیز با استفاده از فرم های روایی سنجی نسبت روایی محتوا و شاخص روایی محتوا روایی مورد تأیید قرار گرفت. مقدار نسبت روایی محتوا با توجه به تعداد اساتید (۷ نفر)، بالاتر از ۰/۹۹ و مقدار شاخص روایی محتوا بالاتر از ۰/۷۹ مشخص گردید. بنابراین روایی محتوی پرسشنامه های تحقیق مورد تأیید قرار گرفت. کلیه روند تجزیه و تحلیل داده های تحقیق در نرم افزارهای SPSS و PLS انجام گرفت. روش معادلات ساختاری مورد استفاده در تحقیق حاضر، معادلات ساختاری با روش حداقل مربعات جزئی بود.

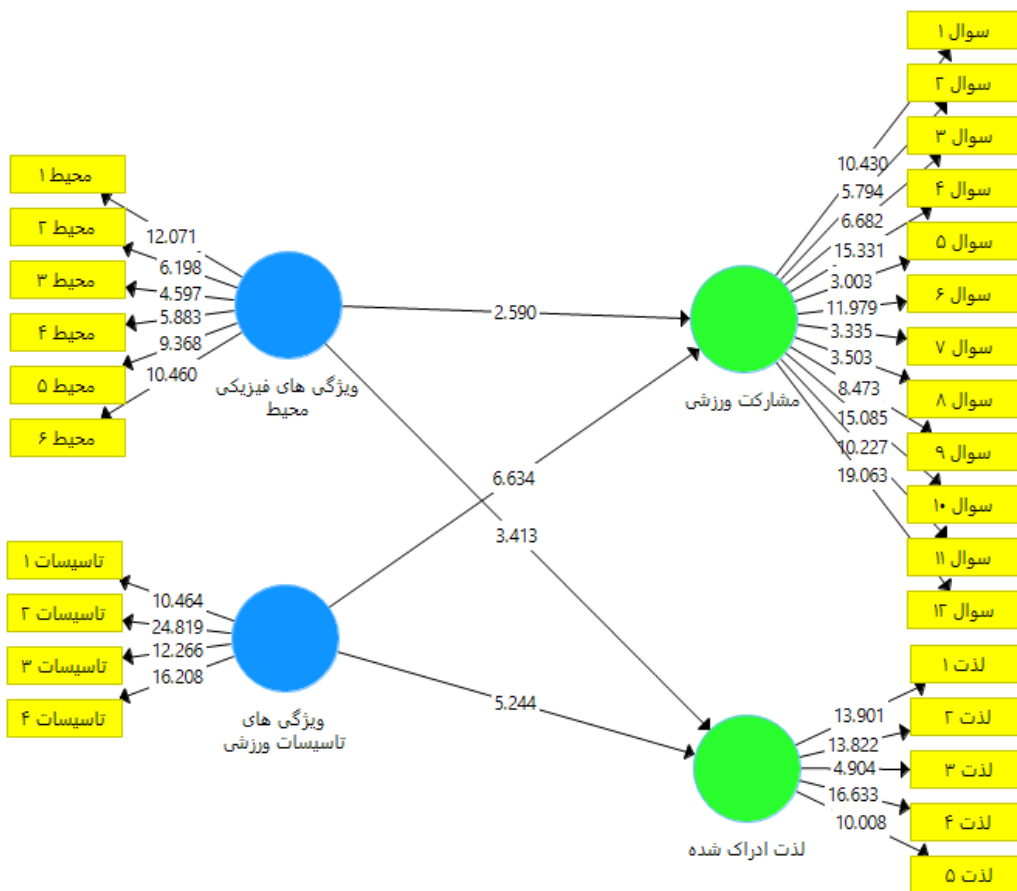
نتایج

نتایج تحقیق حاضر در خصوص یافته های توصیفی مربوط به جنسیت نمونه های آماری نشان داد که ۵۲/۰٪ نمونه ها مردان (۱۸۸ نفر) و ۴۸/۰٪ نمونه ها زنان (۱۷۳ نفر) را تشکیل دادند. نتایج تحقیق حاضر در خصوص یافته های توصیفی مربوط به سطح تحصیلات

نمونه های آماری نشان داد که ۷/۷ درصد نمونه ها دارای سطح تحصیلی دکتری (۲۸ نفر)، ۳۸/۲ درصد نمونه ها دارای سطح کارشناسی ارشد (۱۳۸ نفر) و ۵۴/۱ درصد نمونه ها دارای سطح تحصیلی کارشناسی و پایین تر (۱۹۵) بودند. جهت شناسایی توزیع داده های پژوهش حاضر از محاسبه کشیدگی و چولگی استفاده شد. با توجه به نتایج این شاخص ها مشخص گردید که داده های پژوهش حاضر از توزیع غیرطبیعی برخوردار بودند. با توجه به غیرطبیعی بودن توزیع داده های پژوهش جهت انجام روش معادلات ساختاری از نرم افزارهای واریانس محور استفاده گردید. شکل شماره ۱ و ۲ مدل پژوهش را به نمایش گذاشته است.

شکل ۱- مدل پژوهش (حالت ضرایب استاندارد)

شکل ۲- مدل پژوهش (حالت ضرایب تی)

جدول شماره ۱ خلاصه مدل پژوهش را به نمایش گذاشته است.

جدول ۱- خلاصه مدل پژوهش

روابط	تاثیر	تی	سطح معناداری
ویژگی های فیزیکی محیط بر مشارکت ورزشی	۰/۲۷۵	۲/۵۹۰	۰/۰۰۱
ویژگی های فیزیکی محیط بر لذت ادراک شده	۰/۳۸۳	۳/۴۱۳	۰/۰۰۱
ویژگی های تاسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی	۰/۶۶۳	۶/۶۳۴	۰/۰۰۱
ویژگی های تاسیسات بر لذت ادراک شده	۰/۵۶۳	۵/۲۴۴	۰/۰۰۱

مطابق با نتایج مدل پژوهش مشخص گردید که ویژگی های فیزیکی محیط بر مشارکت ورزشی تأثیری به میزان ۰/۲۷۵ دارد. با توجه به میزان تی که ۲/۵۹۰ بود، می توان اعلام داشت که ویژگی های فیزیکی محیط بر مشارکت ورزشی تأثیری معناداری داشته است. به صورتی که بهبود وضعیت ویژگی های فیزیکی محیط سبب می گردد تا میزان مشارکت ورزشی را نیز افزایش یابد. مطابق با نتایج مدل پژوهش مشخص گردید که ویژگی های فیزیکی محیط بر لذت ادراک شده تأثیری به میزان ۰/۳۸۳ دارد. با توجه به میزان تی که ۳/۴۱۳ بود، می توان اعلام داشت که ویژگی های فیزیکی محیط بر لذت ادراک شده تأثیری معناداری داشته است. به صورتی که بهبود وضعیت ویژگی های فیزیکی محیط سبب می گردد تا میزان لذت ادراک شده را نیز افزایش یابد. مطابق با نتایج مدل پژوهش مشخص گردید که ویژگی های تاسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی

تأثیری به میزان ۰/۶۶۳ دارد. با توجه به میزان تی که ۶/۶۳۴ بود، می توان اعلام داشت که ویژگی های تاسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی تأثیری معناداری داشته است. به صورتی که بهبود وضعیت ویژگی های تاسیسات ورزشی سبب می گردد تا میزان مشارکت ورزشی را نیز افزایش یابد. مطابق با نتایج مدل پژوهش مشخص گردید که ویژگی های تاسیسات ورزشی بر لذت ادراک شده تأثیری به میزان ۰/۵۶۳ دارد. با توجه به میزان تی که ۵/۲۴۴ بود، می توان اعلام داشت که ویژگی های تاسیسات ورزشی بر لذت ادراک شده تأثیری معناداری داشته است. به صورتی که بهبود وضعیت ویژگی های تاسیسات ورزشی سبب می گردد تا میزان لذت ادراک شده را نیز افزایش یابد. جدول شماره ۲ نتایج مربوط به شاخص های برازش مدل پژوهش را نشان می دهد.

جدول ۲- شاخص های برازش

وضعیت	معیار	ویژگی تاسیسات ورزشی	ویژگی فیزیکی محیط	لذت ادراک شده	مشارکت ورزشی	
مطلوب	بالاتر از ۰/۷	۰/۸۰	۰/۸۸	۰/۸۱	۰/۸۴	آلفای کرونباخ
مطلوب	بالاتر از ۰/۷	۰/۸۵	۰/۹۱	۰/۸۷	۰/۸۸	پایایی ترکیبی
مطلوب	بالاتر از ۰/۴	۰/۶۰	۰/۵۵	۰/۵۹	۰/۵۸	میانگین واریانس استخراجی
مطلوب	۰/۱۹=ضعیف ۰/۳۳=متوسط ۰/۶۷=قوی	-	-	۰/۸۰۷	۰/۸۰۶	ضریب تعیین

با توجه به اینکه میزان مطلوب شاخص GOF بالاتر از ۰/۳۶ می‌باشد، می‌توان چنین اعلام داشت که میزان این شاخص در متغیرهای تحقیق در وضعیت مطلوبی قرار دارد. با توجه به نتایج مربوط به شاخص برازش مدل، مشخص گردید که مدل پژوهش در تمامی شاخص‌ها از برازش مناسبی برخوردار می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر با هدف تاثیر ویژگی‌های فیزیکی محیط و تاسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی شهروندان و لذت ادراک شده انجام گردید. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که ویژگی‌های فیزیکی محیط بر مشارکت ورزشی تاثیر معناداری دارد. به صورتی که بهبود وضعیت ویژگی‌های فیزیکی محیط سبب می‌گردد تا میزان مشارکت ورزشی را نیز افزایش یابد. در تحقیقات مختلفی به این مساله اشاره شده است. گولد و همکاران (۲۰۲۳) در تحقیق خود مشخص نمودند که در مسیر توسعه مشارکت ورزشی نیاز است تا زیرساخت‌های لازم ورزشی فراهم گردد. آیزاوا و همکاران (۲۰۲۳) نیز ضمن تاکید بر اهمیت مشارکت ورزشی اشاره داشتند که تاسیسات ورزشی می‌تواند زمینه ساز ایجاد فعالیت‌های ورزشی گردد. به عبارتی نتایج تحقیق حاضر در خصوص تاثیر ویژگی‌های فیزیکی محیط و تاسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی شهروندان با نتایج تحقیقات گولد و همکاران (۲۰۲۳) و آیزاوا و همکاران (۲۰۲۳) همسو می‌باشد. در تفسیر این مساله لازم به ذکر است که ویژگی‌های فیزیکی محیط به واسطه افزایش بسترهای لازم جهت ورزش می‌تواند زمینه ساز عملیاتی شدن فعالیت‌های ورزشی در میان شهروندان را فراهم نماید. به عبارتی ویژگی‌های فیزیکی محیط به واسطه کارکردهای خود می‌تواند ضمن تامین زیرساخت‌های ورزشی؛ شرایطی را جهت ارتقا سطح مشارکتی ورزشی شهروندان به واسطه عملیاتی نمودن برنامه‌های این

به منظور بررسی روایی واگرا از روش فورنل و لاکر^۱ (۱۹۸۱) استفاده شد. جدول ۳ نتایج روایی واگرا با استفاده از روش فورنل و لاکر را نشان می‌دهد.

جدول ۳- شاخص‌های برازش

مشارکت ورزشی	لذت ادراک شده	ویژگی فیزیکی محیط	ویژگی تاسیسات ورزشی
۰/۷۶۱			
	۰/۴۵۶		
		۰/۷۶۸	
			۰/۳۴۱
		۰/۱۳۵	
			۰/۷۴۱
	۰/۴۵۶	۰/۴۱۳	۰/۷۸۷
		۰/۴۳۰	

همان طور که نتایج جدول شماره ۳ نشان می‌دهد، ریشه دوم مقادیر میانگین واریانس استخراجی هر سازه بزرگتر از مقادیر همبستگی آن سازه با سازه‌های دیگر می‌باشد که این مساله نشان دهنده روایی واگرا در این پژوهش می‌باشد.

جدول شماره ۴ نتایج مربوط به شاخص برازش کلی مدل^۲ را نشان می‌دهد.

جدول ۴- شاخص GOF

عوامل اشتراکی	مقادیر اشتراکی	R2	GOF = $\sqrt{R2} \times$ مقادیر اشتراکی
مشارکت ورزشی	۰/۵۸	۰/۸۰۶	۰/۶۸۳
لذت ادراک شده	۰/۵۹	۰/۸۰۷	۰/۶۸۹

حوزه را فراهم نماید. این مساله باعث شده است تا در تحقیق حاضر متغیرهای ویژگی های فیزیکی محیط سبب افزایش میزان مشارکت ورزشی شهروندان گردد. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که ویژگی های فیزیکی محیط بر لذت ادراک شده تاثیر معناداری دارد. به صورتی که بهبود وضعیت ویژگی های فیزیکی محیط سبب می گردد تا میزان لذت ادراک شده را نیز افزایش یابد. در تحقیقات مختلفی به این مساله اشاره شده است. میلر و هافمن (۲۰۱۴) در تحقیق خود مشخص نمودند که در توسعه ورزش می تواند زمینه ساز ارتقا برخی ویژگی های روانشناختی از جمله لذت ادراک شده دارد. به عبارتی نتایج تحقیق حاضر در خصوص تاثیر ویژگی های فیزیکی محیط بر لذت ادراک شده شهروندان با نتایج تحقیقات میلر و هافمن (۲۰۱۴) همسو می باشد. در تفسیر این مساله لازم به ذکر است که ویژگی های فیزیکی محیط و تاسیسات ورزشی به واسطه افزایش زیرساخت های ورزشی می تواند تجربیات مطلوبی را برای شهروندان حاضر در فعالیت های ورزشی فراهم نماید. به عبارتی ویژگی های فیزیکی محیط و تاسیسات ورزشی به واسطه کارکردهای خود می تواند ضمن افزایش پویایی محیط های ورزشی باعث گردد تا محیط های ورزشی جذابیت بیشتری داشته باشد. این جذابیت ها به واسطه ارتقا سطح تعاملات بین فردی و همچنین افزایش سطح تعامل میان فرد و محیط ورزشی باعث می گردد تا میزان لذت ادراک شده شهروندان حاضر در فعالیت های ورزشی را افزایش دهد. این مساله باعث شده است تا در تحقیق حاضر متغیرهای ویژگی های فیزیکی محیط و تاسیسات ورزشی سبب افزایش میزان لذت ادراک شده شهروندان گردد. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که ویژگی های تاسیسات ورزشی بر مشارکت ورزشی تاثیر معناداری دارد. به صورتی که بهبود وضعیت ویژگی های تاسیسات ورزشی سبب می گردد تا میزان مشارکت ورزشی را نیز افزایش یابد. در تحقیقات مختلفی به این مساله اشاره شده است. اموندز و همکاران (۲۰۲۴) نیز مشخص نمودند که

افزایش سطح مشارکت ورزشی افراد ارتباط نزدیکی با افزایش سطح زیرساخت های ورزشی دارد. در تفسیر این مساله لازم به ذکر است که مدیریت تاسیسات ورزشی معاصر به طور فزاینده ای بر پایداری تأکید می کند، با هدف استفاده از مواد سازگار با محیط زیست و طرح های کارآمد انرژی به صورت جدی فعالیت داشته است. کارکردهای این مدیریت باعث شده است تا جهت بهبود وضعیت محیط و ایجاد بهره وری مطلوب؛ مشارکت ورزشی را تحت شعاع قرار دهد. از طرفی نگهداری و نگهداری مداوم از امکانات ورزشی برای حفظ عملکرد و جذابیت آنها حیاتی است. بازرسی، تعمیرات و نگهداری پیشگیرانه به طور منظم کمک می کند تا اطمینان حاصل شود که تاسیسات در شرایط خوبی باقی می ماند و در نتیجه طول عمر و قابلیت استفاده آنها را افزایش می دهد و این مساله باعث شده است تا میزان مشارکت ورزشی افراد به صورت جدی افزایش یابد.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که ویژگی های تاسیسات ورزشی بر لذت ادراک شده تاثیر معناداری دارد. به صورتی که بهبود وضعیت ویژگی های تاسیسات ورزشی سبب می گردد تا میزان لذت ادراک شده را نیز افزایش یابد. در تحقیقات مختلفی به این مساله اشاره شده است. هاگر و همکاران (۲۰۰۹) نیز مشخص نمودند که افزایش سطح مشارکت ورزشی می تواند نقش مهم و کلیدی در جهت افزایش لذت ادراک شده دارد. به عبارتی نتایج تحقیق حاضر در خصوص تاثیر تاسیسات ورزشی بر لذت ادراک شده شهروندان با نتایج تحقیقات هاگر و همکاران (۲۰۰۹) همسو می باشد. در تفسیر این مساله لازم به ذکر است که تاسیسات ورزشی به واسطه توجه به نیازهای مدرن ورزشکاران می تواند منجر به بهبود انگیزه آنان جهت حضور در فعالیت های ورزشی گردد. لذت درک شده مؤلفه مهمی است که بر مشارکت افراد در ورزش تاثیر می گذارد و به عنوان یک انگیزه مهم برای درگیر شدن در فعالیت های بدنی عمل می کند. تحقیقات نشان می دهد که لذت ناشی از ورزش می تواند به طور قابل توجهی سطح کلی فعالیت بدنی را افزایش دهد و تعهد

شهروندان در جهت کشف و احصا نیازهای ورزشی آنان و تطابق این نیازها با شرایط موجود؛ بستری در جهت افزایش مشارکت ورزشی شهروندان را فراهم نماید. با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با ایجاد کمیته‌های فنی در حوزه ارزیابی تاسیسات ورزشی بستری در جهت ارتقا سطح مشارکت ورزشی شهروندان را فراهم نمایند. همچنین با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با افزایش سطح تعاملات بین سازمانی سعی در ارتقا سطح دسترسی به فضاهای ورزشی به واسطه فعال سازی فضاهای ورزشی موجود در سایر سازمان را فراهم نمود. با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با بیان فواید ورزش در غالب داستان‌های واقعی و مشاهدات عینی و نمایان سازی این مشاهدات تا بدین وسیله بتوان میزان مشارکت ورزشی افراد را بهبود داد. با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا بهبود هیجانانگیز فعالیت‌های مشارکت ورزشی و ارتقا سطح احساسات افراد در این خصوص؛ بستر مناسبی جهت توسعه رفتارهای مطلوب در مسیر توسعه مشارکت ورزشی را فراهم نمود.

طولانی مدت به سبک زندگی فعال را تقویت کند. محیط فیزیکی نقش حیاتی در شکل دادن به لذت درک شده در ورزش دارد. دسترسی به امکانات، پارک‌ها و مناطق تفریحی به‌خوبی نگهداری شده می‌تواند تجربه درگیر شدن در ورزش را افزایش دهد و در نتیجه سطح لذت را افزایش دهد. زمانی که مکان‌های ورزشی به‌منظور ارتقای تعامل اجتماعی و فراگیری طراحی شده‌اند، به احتمال زیاد از تجربیات ورزشی خود لذت می‌برند. علاوه بر این، محیط‌هایی که از نظر زیبایی‌شناختی دلپذیر هستند یا گزینه‌های متنوعی برای فعالیت بدنی ارائه می‌دهند، می‌توانند لذت بیشتری را افزایش داده و مشارکت را برانگیزند.

به صورت کلی افزایش سطح ویژگی‌های فیزیکی محیط و تاسیسات ورزشی می‌تواند بستر مناسب و عمیقی در جهت افزایش مشارکت ورزشی شهروندان و لذت ادراک شده را فراهم نماید که این مساله در حوزه ورزش می‌تواند میزان مشارکت ورزشی افراد را به صورت جدی تحت تاثیر قرار دهد. با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با نیازسنجی از

منابع

- Aizawa, K., Orr, M., Inoue, Y., Nagazumi, J., & Yoshida, M. (2023). Leveraging sport events for sustainable sport participation: how schools contribute to sport development through events. *European Sport Management Quarterly*, 23(3), 662-682.
- Arshi, A., Khan, I. A., Ciesielka, K. A., Cozzarelli, N. F., & Fillingham, Y. A. (2023). Participation in sports and physical activities after total joint arthroplasty. *The Journal of Arthroplasty*, 38(5), 806-814.
- Cohen, D. A., McKenzie, T. L., Sehgal, A., Williamson, S., Golinelli, D. (2007). Contribution of public parks to physical activity. *American Journal of Public Health*, 97(3), 509-514.
- Deci, E. L., Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Eather, N., Wade, L., Pankowiak, A., & Eime, R. (2023). The impact of sports participation on mental health and social outcomes in adults: a systematic review and the 'Mental Health through Sport' conceptual model. *Systematic reviews*, 12(1), 102.
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Payne, W. R. (2013). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for people with disabilities. *Disability and Rehabilitation*, 35(3), 1-15.
- Emmonds, S., Till, K., Weaving, D., Burton, A., & Lara-Bercial, S. (2024). Youth sport participation trends across Europe: implications for policy and practice. *Research quarterly for exercise and sport*, 95(1), 69-80.
- Giles-Corti, B., Timperio, A., Bull, F. C., Pikora, T. J. (2005). Understanding physical activity environmental correlates: Increased specificity for ecological models. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 33(4), 175-181.
- Gould, D., Cowburn, I., & Shields, A. (2023). "Sports for All"—Summary of the Evidence of Psychological and Social Outcomes of Participation. *OLYMPIKA MAGAZINE-A revista olímpica-periódico de difusão da pesquisa científica desportiva olímpica*, 1, e001-03.
- Hagger, M. S., Chatzisarantis, N. L., Harris, J. (2009). The interplay between psychological need

- satisfaction and autonomous motivation in physical education: A self-determination theory perspective. *Journal of Educational Psychology*, 101(1), 109-120.
- Harper, J., O'Donnell, E., Khorashad, B. S., McDermott, H., & Witcomb, G. L. (2021). How does hormone transition in transgender women change body composition, muscle strength and haemoglobin? Systematic review with a focus on the implications for sport participation. *British Journal of Sports Medicine*, 55(15), 865-872.
- Harrison, L., Narayan, K. (2009). The role of physical environment in promoting physical activity: A systematic review of the literature. *Health Promotion International*, 24(1), 1-10.
- Humbert, L., Chad, K., Spink, K., McKay, H. (2006). Understanding the physical activity needs of children: The role of the environment. *Canadian Journal of Public Health*, 97(Suppl 2), S21-S24.
- Johnson, A. M., Knell, G., Walker, T. J., & Kroshus, E. (2023). Differences in American adolescent sport participation during the COVID-19 pandemic by learning mode: A national survey. *Preventive Medicine Reports*, 32, 102151.
- Kaczynski, A. T., Henderson, K. A. (2007). Environmental correlates of physical activity: A review of the literature. *Sports Medicine*, 37(4-5), 371-400.
- Koohsari, M. J., Kaczynski, A. T., Miyachi, M., & Oka, K. (2024). Building on muscles: how built environment design impacts modern sports science. *BMJ Open Sport & Exercise Medicine*, 10(1), e001908.
- Lindsey, I., Strittmatter, A. M., Hayton, J., & O'Gorman, J. (2024). Two decades of youth sport policy research: An augmented scoping review and synthesis. *European sport management quarterly*, 24(5), 1001-1025.
- Miller, K. E., Hoffman, J. P. (2014). The role of gender in the relationship between physical activity and health-related quality of life among adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 54(3), 275-280.
- Panza, M. J., Graupensperger, S., Agans, J. P., Doré, I., Vella, S. A., & Evans, M. B. (2020). Adolescent sport participation and symptoms of anxiety and depression: A systematic review and meta-analysis. *Journal of sport and exercise psychology*, 42(3), 201-218.
- Richard, V., Piumatti, G., Pullen, N., Lorthe, E., Guessous, I., Cantoreggi, N., & Stringhini, S. (2023). Socioeconomic inequalities in sport participation: pattern per sport and time trends—a repeated cross-sectional study. *BMC Public Health*, 23(1), 785.
- Rossoni, A., Vecchiato, M., Brugin, E., Tranchita, E., Adami, P. E., Bartesaghi, M., ... & Palermi, S. (2023). The eSports medicine: pre-participation screening and injuries management—an update. *Sports*, 11(2), 34.
- Sallis, J. F., Cervero, R. B., Ascher, W., Henderson, K. A., Kraft, M. K. (2006). An ecological approach to creating active living communities. *Annual Review of Public Health*, 27(1), 297-322.
- Vallerand, R. J., Fortier, M. S., Guay, F. (1997). Self-determination and persistence in a real-life setting: Toward a motivational model of high school dropout. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1161-1176.
- Wu, S. K., & Williams, T. R. E. V. O. R. (2001). Factors influencing sport participation among athletes with spinal cord injury. *Medicine and science in sports and exercise*, 33(2), 177-182.